

HALD Peder professor b.c. Civilingeniør p. 4.12.1892 i Virgsted
Skibstredet Nr. 1911. Brohus i Narsø
Hald H. ved Høst og Høst med Høst med Høst
1. 10. 1977

DET GRØNNE OMRÅDE

16. januar 1974

Peder Hald og Karl Larsen udstiller i Søllerød rådhus

Store navne i ny udstilling der varer til
midt i februar

Maleren Karl Larsen i sit atelier.

To af de store gamle navne - maleren Karl Larsen og keramikeren og maleren Peder Hald bliver de næste udstillere på Søllerød rådhus.

Vernissagen finder sted 31. januar, og udstillingen varer til 13. februar.

Hver for sig står de to kunstnere for epoker i dansk kunst.

Karl Larsen hører til kredsen omkring Salto og Lundstrøm. Peder Hald, der igennem sin uddannelse som kemisk ingeniør og sit tidlige udsprungne talent for skulpturel virksomhed blev en væsentlig faktor i den danske U-landsbistand i Peru, Burma og på Philippinerne, er en nær ven til Karl Larsen. Peder Hald er 81 år, Karl Larsen snart 77, men de er begge aktive, og holder af at kokettere med, at de tilsammen er 158 år.

Bege bor i Holte. Karl Larsen i søreboligen på Vejlesøvej 37, (en sørebolig der nu står ham i 20.000 kr. årligt), Peder Hald bor i sit hus på Fredskovvej 10. De har begge gjort det i ca. 45 år, og venskabet imellem dem er mejslet fast gennem fælles oplevelser. De er begge en del af det danske kunstnermiljø, - med alle de facetter som et langt liv rummer.

Det er ret unødigt at remsse deres fortid op. Hver for sig har de vundet hæder og anerkendelse helt ud over det sædvanlige, og det er som eneret, de skal ople-

ves med deres udstilling i Søllerød.

Karl Larsens arbejdsindsats er overgået. Han erkender i dyb alvor, at han er en åndelig spritter med hensyn til arbejdet. I kælderetagen har han omkring 10.000 værker stående. De 1.000 er indrammede, - resten er opløbet på kartoner og lagt på hylder. Ofte

Af E. T. Clemmensen

står han op kl. 6 om morgenen og indleder arbejdet kl. 7.

Fattige kår i barndommen, - han er søn af lygte-tænder Chr. Larsen, - og moderens forslag til ham om livsstilling var mangfoldige. Allerede som 10-årig, da han fik en klump ler at arbejde med, viste han sit talent i et portræt af sin bedstefar Mads, - og alle i familien var begejstret. Han begyndte som indseber i en barberforretning som påskønnelse en lille æske mosaikstifter fra originale arbejder, der stammede fra omkring år 1000-1100. Karl Larsen var nøjagtig. Ravena mosaikkerne var under restaurering, men væggen, der bar dem var foldede som et vaskebræt. Derfor hører også Karl Larsens kopier disse foldninger, - og det er betagende at se de skønne mosaikker lyslevende hjemme i Holte.

Det er især som portrætmaler, at Karl Larsen har

bad ham på denne tid om at male et portræt. Det skulle være af Tetzzen Lunds 92-årige moder, - og i stedet for de krævede 500 kr. fik Karl Larsen det dobbelte beløb, da han afleverede værket - og beskeden om, at når man malede sådan, så skulle man sende værket ind til Charlottenborg. Det gjorde han, - og dermed var

kunstnerkarrieren fastlagt. Han udstillede fra 1916, fik Eckersberg-medaljen i 1919 - blev medlem af sammenslutningen »De 4« fra 1921, kom på Kunstakademiets dekorationskole i 1929, og så var Karl Larsen fremtid fastlagt.

Senere kastede han sig over studierne af Ravenna mosaikkerne (1950) og han kopierede til mindste detalje de berømte arbejder. Han arbejdede i Ravena hver dag, - og modtog som påskønnelse en lille æske mosaikstifter fra originale arbejder, der stammede fra omkring år 1000-1100. Karl Larsen var nøjagtig. Ravena mosaikkerne var under restaurering, men væggen, der bar dem var foldede som et vaskebræt. Derfor hører også Karl Larsens kopier disse foldninger, - og det er betagende at se de skønne mosaikker lyslevende hjemme i Holte.

Det er især som portrætmaler, at Karl Larsen har

gjort sit navn kendt, - og der står glans omkring disse arbejder. Karl Larsen vil på udstillingen i Søllerød have 50 akvareller og pasteller samt 25 oliemalerier med.

Leret som teknik

Peder Hald, civilingeniør og billedhugger, bor på Fredskovvej 10, og han er lige så kunstnerisk sprudlende som sin ven Karl Larsen. Hans største produktion ligger i hans keramiske arbejder. Skulpturerne i hans hyggelige atelier og bolig når vældige mængder. Men han er en habil maler, og billedet af hans hustru i Andelsbjergene hører til hans bedste.

Det burde med på udstillingen i Søllerød, men formentlig vil vi kun få Peder Halds keramiske arbejder at se, - d.v.s. omkring 30 skulpturer og 150 pottemagerier.

Peder Hald har tilbragt adskillige år i Østen. Der var bud efter ham, fordi han som docent i farveteknik ved kunstakademiet og som leder af akademiets farvetekniske laboratorium i forbindelse med hans kunstneriske indsigt, var det fødte emne som leder for det keramiske værksted FN oprettede i Burma i 1958.

Man ønskede fra FNs side at opbygge de traditionelle industrier, - men der var store vanskeligheder forbundet med det.

Peder Halds beretninger om disse eksperimenter er betagende.

Hans dybe indsigt i lerets reaktioner skulle sættes op imod befolkningens rodfæstethed i traditionerne. Men de havde glemt den gamle pottemagerkunst, - og det blev Peder Halds opgave at tilføre dem den gamle metode.

De samme opgaver blev ham siden stillet overfor i Peru, - en af de ældste pottemagerkulturer i verden.

»Men befolkningen var analfabeter«, fortæller Peder Hald. »Jeg ønskede at finde en metode, således at man uden glasur kunne få de brændte ler til at skinne... Derfor anmodede jeg om at få en af de gamle krukke fra oldtidssamlingen, - men man ville ikke udlevere dem. Så begyndte jeg at søge ud til de gamle kirkegårde for at grave efter potteskår, og det lykkedes mig at få en fin samling.

Eksperimenterne, der fulgte, var langvarige, men til sidst lykkedes det for Peder Hald at fastslå, at man kunne genskabe den gamle metode ved lerets behandling.

Hemmeligheden havde forbindelse med lertype og behandling. Man skulle slemme leret op i krukke til en tyndflydende substans, - og efter nogen tid afskumme de øverste lag. Derved nåede man frem til det såkaldte kolloide ler, d.v.s. et limagtigt lag, der ikke er i stand til at dialysere gennem hinder, - og denne lertype bevarede sin glans uden glasur, blot den blev gnedet med hænderne.

Peder Hald har et væld af farveoptagelser af disse forsøg. Krukke af sort og rødt ler, som han har fremstillet ved disse forsøg, - og de giver indtryk af, at de er glasserede, selv om de står i rå, brændt ler.

Brændingen er i øvrigt vigtig i den forbindelse, - for det viser sig, at dersom brændingstemperaturen overstiger 930 grader, så forsvinder den glinsende overflade.

»Men der var formentlig ingen fare for i de gamle tider, at brændingstemperaturen skulle overstige de 930 grader, - for det har ganske enkelt været det maksimum, som man var i stand til at nå ved de lukkede keramikovne«, siger Peder Hald.

Levende personligheder

Hver for sig har Karl Larsen og Peder Hald udviklet sig til levende kunstnere, der har brudt med alle bundne tankemonstre.

Deres hjem er kunsthistorie i sig selv. Karl Larsen

Professor Peder Hald arbejder i værkstedet på et relief. (Foto: Irving).

har for nylig lagt sidste hånd på et portræt af en af sine venner, den 80-årige fisker på Christiansø, Carl Anker.

Et betagende portræt, der rummer en hel tidsepoke portrætkunst. Andre steder hænger billeder, malet af hans tidligere venner, Store malere, - men jeg valgte altid venner, der var ældre end jeg selv. Der kunne jeg lære noget, - men det betyder også, at de alle nu er døde«, siger Karl Larsen.

For Karl Larsen er eksperimenterne endnu ikke holdt op. En farvetavle med et motiv, gengivet i seks forskellige farveholdninger - røber at maleriets teknik mere end nogenstid optager den ældre kunstner.

»Jeg har aldrig malet det egentlige billede«, siger Karl Larsen, »det var blot tænkt som et eksperiment«.

Også Peder Hald er endnu aktiv. Netop som Det grønne Område kom på besøg i hjemmet var han i færd med at genskabe et motiv med »Poseidon i en stor lertavle«. Der tidligere skabte var gået i stykker under brændingen, - og det var ellers en sjældent begivenhed.

»Nu forsøger jeg at lave den påny«, sagde Peder Hald og pegede på den ny tavle, - men jeg nævner næsten ikke at lægge den samme grønne glasur på som tidligere, - for den står så smukt i lerets farve. Og den har bestemt ikke lidt skade ved at blive genskabt. Vi rådede Peder Hald til at tage begge eksemplarer med på udstillingen på Søllerød rådhus, - for er der noget publikum holder af, - så er det sammenligning. - Måske gør han det.

etc.